

EEN WERELDWIJD MUSEUMPUBLIEK: WIKIPEDIA

Wikipedia kun je niet meer wegdenken van het internet. Elke dag bezoeken miljoenen mensen van over de hele wereld de site om meer te weten te komen over hun favoriete Netflix-personages, voetbalteam of auteur. Ook musea kunnen Wikipedia gebruiken om hun collecties internationaal zichtbaar te maken.

Michelle van Lanschot, Wikipedia Nederland

► Groot bereik

Musea over de hele wereld werken al sinds 2008 samen met Wikipedia. Denk aan een QR-code naast een object op zaal dat linkt naar het Wikipedia-artikel over het object, in de taal van de scannende bezoeker. Of aan het beschikbaar stellen van foto's uit je collectie om Wikipedia-artikelen te illustreren. Bovendien is de kennis van musea vaak een welkome aanvulling op de informatie die op Wikipedia beschikbaar is, met name als het gaat om regionale of niet-westerse onderwerpen.

De missie van Wikipedia, het vrij beschikbaar maken van het geheel van de menselijke kennis, sluit goed aan bij die van musea. Wikipedia is beschikbaar in 323 talen en is de enige non-profitwebsite in de top tien van meest bezochte websites. Wie googelt, komt vroeg op laat op Wikipedia. Ook virtuele assistenten als Siri en Alexa halen er hun kennis. Daar profiteren de musea mee van.

Museum van Wereldculturen bereikt Indonesië via Wikipedia

Het Nationaal Museum van Wereldculturen startte in 2008 met het delen van duizenden foto's uit de collectie via de mediabank Wikimedia Commons, die in artikelen op o.a.

de Engelse, Indonesische en Franse Wikipedia geplaatst zijn en per maand tussen de 15 en 20 miljoen keer worden bekeken. Richard van Alphen, Applicatiebeheerder TMS, over het effect: 'Afbeeldingen delen via Wikimedia Commons bereikt een veel groter deel van onze doelgroep dan de collectiesite ooit had kunnen doen. Vooral Indonesië heeft zo gemakkelijker toegang tot historisch materiaal, dat bovendien veel gebruikt wordt in artikelen op de Indonesische Wikipedia. Ook van het Nederlands Caraïbisch gebied en Suriname is veel materiaal toegevoegd aan de mediabank.'

Ook voor minder grote musea

Niet alleen grote musea of topstukken bereiken via deze weg een nieuw publiek. Ook

kleinere musea of objecten die bijvoorbeeld permanent in depot verblijven krijgen belangstelling. KOERS. Museum van de Wielersport in Roeselare, ging aan de slag met fotomateriaal en liet Wikipedia-teksten schrijven. Diethard Vlaeminck, digitale collectiemanager, over het effect één jaar later: 'Onze beelden werden in 2020 meer dan 3 miljoen keer bekeken. In 2021 zal dat naar verwachting nog hoger liggen. Deze cijfers zijn fantastisch voor een minder grote instelling als KOERS. We merken ook dat er respons komt van buiten de Wikimedia-gemeenschap. Recent benaderde een Japans televisiebedrijf dat gevestigd is in het Verenigd Koninkrijk en een programma maakte over de uitvinding van de opblaasbare fietsband ons, omdat ze ons hadden gevonden via Wikipedia.'

Deze waterverfschildering van Adrianus Johannes Bik uit de collectie van het Nationaal Museum van Wereldculturen siert de Indonesische Wikipedia over schilderkunst.

Deze foto van Tour de France-winnaar Egan Bernal van fietsmuseum KOERS staat op Wikipedia-pagina's die bij elkaar maandelijks meer dan 50.000 keer bekeken worden. Creditline: Stefaan Beel, CC BY-SA 4.0 via Wikimedia Commons (<https://bit.ly/2YkoyM6>)

Musea Brugge: collectiedata beschikbaar via Wikidata

De openheid van het platform biedt ook flexibiliteit. De Musea Brugge werkten aan het internationaal en meertalig toegankelijk maken van hun collectiedata via de gestructureerde database Wikidata (zie kader) en van beelden via Wikimedia Commons het linken tussen de twee.

Iedereen kan informatie aanvullen, maar fouten zijn ook snel te corrigeren. Deze werkwijze staat vaak haaks op het museum als kennismonopolist.

Deze spaarpot uit de Brugse archeologiecollectie siert de gelijknamige pagina's van de Nederlandse, Franse, Bulgaarse en Engelse Wikipedia. Raakvlak, CC BY-SA 4.0 via Wikimedia Commons (<https://bit.ly/2YkoyM6>)

Alexander Soetaert, stafmedewerker Digitale Ontwikkelingen bij Stad Brugge, over het project: 'We hebben diverse mogelijkheden onderzocht om data meertalig en internationaal te ontsluiten. Meestal stuit je op technische obstakels of een gebrek aan personeel. De uploads naar Commons en Wikidata kan je, met enige hulp en opleiding, zelf uitvoeren en je hebt er controle over. Behalve de personeelsinzet voor upload en opvolging is geen extra budget vereist. Onze conclusie is dan ook dat de Wikimedia-platformen de eenvoudigste manier zijn om collecties op korte termijn internationaal en meertalig te ontsluiten, en bovendien volgens de linked opendataprincipes.'

Soms even wennen

Wikipedia gelooft sinds de oprichting in 2001 in 'the Wiki-way': velen weten meer dan één. Iedereen kan informatie aanvullen, maar fouten zijn ook snel te corrigeren. Deze werkwijze staat vaak haaks op het museum als kennismonopolist. Het is daarom soms even wennen. Richard van Alphen: 'De kwaliteit van de metadata werd tot nu toe min of meer gecontroleerd en goedgekeurd, maar dat durven we langzaam los te laten. Het is niet de bedoeling onjuistheden te ontsluiten, maar metadata mogen aangevuld en verbeterd worden. We beschouwen onszelf niet meer als degenen die als enigen de waarheid in pacht hebben. Dat is ook wel bewezen door verbeteringen die zijn aangebracht in onze metadata op Wikipedia.'

Ook aan de slag?

Waar begin je als je met Wikipedia wil samenwerken? Volgens de ervaringsdeskundigen is vooral afbakenen belangrijk. Diethard Vlaeminck: 'Bepaal wat je wil bereiken, experimenteer én vraag om hulp. Het is belangrijk om een inhoudelijke lijn af te bakenen. Start met een klein project waarmee je enkele pagina's aanpast, enkele beelden doneert of Wikidata-lemma's aanmaakt. Op die manier leer je de platformen kennen en zie je vrij snel wat wel en niet kan.'

Wil je meteen aan de slag? Bekijk eens hoe de thema's van jouw museum omschreven zijn op Wikipedia, welke afbeeldingen er te zien zijn. Klik op het tabblad 'Bewerken' rechtsboven bij ieder artikel op de encyclopedie en vul je informatie aan. Wil je een project opzetten met Wikipedia? Neem contact op met Wikimedia Nederland (info@wikimedia.nl). Je kunt ook een gratis brochure downloaden via deze link <https://bit.ly/3DjdRTi>. ◀

Wikipedia? Wikimedia? Wikidata?

Wikipedia, opgericht in 2001, is het bekendste project van de vrijwilligersbeweging Wikimedia. De beweging bestaat wereldwijd uit ongeveer 16.000 vrijwilligers die de kwaliteit waarborgen. Andere projecten zijn bijvoorbeeld Wikimedia Commons, een mediabank met miljoenen afbeeldingen, video's en geluidsopnamen. En ook Wikidata, een database die informatie goed doorzoekbaar en meertalig beschikbaar maakt voor computers als Linked Open Data. Alle informatie op deze sites is vrij beschikbaar voor iedereen: ze mag gebruikt, bewerkt en gedeeld worden.

De Vereniging Wikimedia Nederland is onderdeel van de wereldwijde Wikimedia-beweging. Zij zet zich er in Nederland voor in dat iedereen vrije toegang heeft tot zo veel mogelijk kennis. Wikimedia Nederland ondersteunt de vrijwilligers, zorgt voor fondsenwerving, geeft voorlichting en werkt samen met diverse organisaties binnen bijvoorbeeld onderwijs en wetenschap, maar ook met culturele instellingen als archieven en musea.